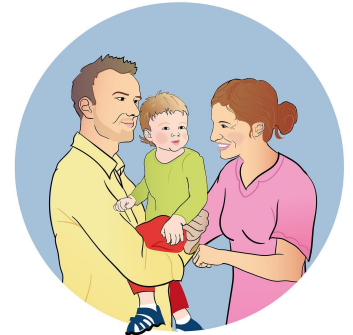

Information för närstående

Tanken med den här informationen är att ge råd så att ditt barn ska må så bra som möjligt efter halsmandeloperationen och kunna återgå till normal kost och normala aktiviteter så fort som möjligt.

Operationen kan utföras på två sätt: Antingen avlägsnas hela halsmandlarna, vanligast vid upprepade halsinfektioner, eller opereras bara de utskjutande delarna, som blockerar andningsvägen bort. Vilken operationsmetod som är bäst lämpad för ditt barn avgör den öron- näs- och halsläkare som ska operera. Valet beror på vilka besvär ditt barn har av sina halsmandlar. I de fall där barn opereras för att halsmandlarna är förstörade bedöms också storleken på adenoiden (körteln bakom näsan). Om adenoiden är förstörad opereras även denna bort. Denna operation ger inte särskilt mycket extra besvär för barnet. Vid operationen tas halsmandlarna ut genom munnen. Sårytan där mandeln suttit lämnas öppen och blödningen brukar vara liten. Efter operationen är barnet mycket trött och behöver sova.

Medför operationen några risker?

- Operation och narkos medför alltid en risk, men den är liten och all omsorg vidtas för att göra ingreppet så säkert som möjligt.
- Ett fåtal patienter drabbas tyvärr av blödning efter att halsmandlarna bortopererats. Oftast slutar denna blödning av sig själv. Ibland kan patienten behöva komma tillbaka till operationssalen för att under narkos stilla en blödning som pågår.
- När barnet kommer hem efter operationen ska det aldrig blöda från halsen. Om du märker att ditt barn blöder ska du omedelbart kontakta Sjukvården
- Där halsmandlarna har suttit blir det sårtytor och på dessa bildas gråvita beläggningar, vilket är slemhinnans motsvarighet till sårskorpor på huden och tecken på läkning. Denna beläggning kan lukta illa och ge dålig andedräkt. Beläggningen börjar stötas bort efter ca 7-10 dagar. Risk för blödning föreligger ända tills sårtytorna är fullständigt läkta, vilket kan ta upp till tre veckor.
- Lätt feber kan förekomma det närmaste dygnet utan att något är onormalt. Om du är påverkad av febern bör du ta kontakta med sjukvården.
- Om smärtlindringen inte är tillräcklig finns en risk att barnet inte får i sig tillräckligt med dryck. Kontakta sjukvården.

Vad händer nu?

Om du inte redan fått ett operationsdatum för ditt barn, kommer en kallelse med post, telefon eller mail. Möjlighet kan finnas att ni och ert barn kan få besöka avdelningen i förväg för att sjukhusmiljön inte ska upplevas som skrämmande.

Vad gör jag om mitt barn får halsfluss?

Om ditt barn blir sjukt, t.ex. får ont i halsen eller blir förkyld ber vi dig ringa det telefonnummer som står i operationskallelsen. Ditt barns operation kan då behöva skjutas upp.

Viktigt att tänka på före operationen

Läkemedel som bör undvikas före operationen

Cirka 14 dagar före operationen bör barnet inte äta smärtstillande eller febernedsättande läkemedel som innehåller acetylsalicylsyra (t.ex. Magnecyl, Bamyl, Treo) eller Ibuprofen (t.ex. Iprex) och Trombyl. Dessa läkemedel kan ge ökad risk för blödning under operationen. Om smärtstillande behövs, använd istället paracetamolpreparat (ex. Alvedon, Panodil, Curadon) under denna tid.

Fasteinstruktioner före operation viktigt att följa

Barnet får äta fram till sex timmar före operation. Därefter får barnet dricka klara drycker fram till 2 timmar före operation därefter inget ytterligare. Klar dryck definieras som vatten, klar saft/fruktjuice utan fruktkött. Vätskan får inte innehålla fett och inte vanlig mjölk eller pulverbjörk eller välling.

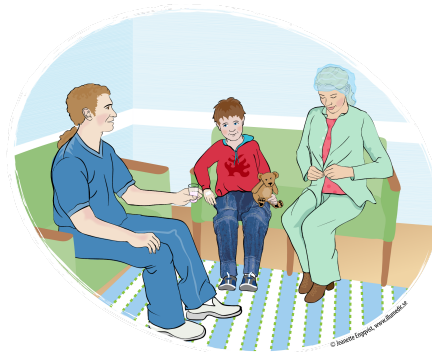
Duscha och tvätta håret kvällen innan eller på operationsdagens morgon. Använd inget smink, parfym eller nagellack på operationsdagen. Ta bort saker från munnen och alla smycken på operationsdagen, exempelvis avtagbara tandställningar, piercingar, örhängen, ringar, armband, halsband, armbandsur och kontaktlinser.

Vad händer på operationsdagen?

Före sövningen görs en medicinsk kontroll av ditt barn. Syftet är att se om ditt barn är i form för operationen. Ni kommer att få information om vad ni kan vänta er av dagen och hur ditt barn kommer må efter operationen.

Får jag som närstående vara med?

En förälder/närstående får följa med in på operationssalen och stanna hos barnet tills det somnat. Efter operationen kommer barnet till uppvakningsavdelningen där föräldern/den närstående får vara med.

När kan mitt barn åka hem?

Beroende på rutinerna på ditt sjukhus får ditt barn gå hem på operationsdagen eller dagen efter. Barnet skrivs ut när han/hon har fått något att äta och dricka och känner sig tillräckligt bra. Vårdpersonalen bedömer när barnet kan åka hem. Även om endast en förälder/närstående kan vara med barnet på sjukhuset är det viktigt, om ni åker med egen bil, att en vuxen sitter med barnet och en annan kör bilen.

Vad händer efter operationen?

Det gör ont i halsen efter operation och därför är det viktigt att följa ordinationen med ett regelbundet intag av smärtstillande medel. Det är normalt att smärtan ökar 3-5 dagar efter operation för att sedan avklinga.

Smärtan är vanligtvis mindre uttalad när endast delar av halsmandlarna har tagits bort. Smärtan är värst på morgonen. Det beror på flera saker, dels att barnet är torrt i halsen eftersom han/hon inte svalt något under natten men också att det gått lång tid sedan sista dosen av smärtstillande medel.

Det är skönt att under natten sova med lite högre under huvudet än vanligt. Då minskar slemhinnesvullnad i det opererade området och därmed värker det mindre. De första dagarna efter operation kan det kännas obehagligt i tungan, vilket beror på att tungan pressats ned med ett speciellt instrument under operationen (för att bättre komma åt halsmandlarna). Besvären lindras av att barnet rör på tungan och därför är det bra att äta och dricka. Värk från öronen kan förekomma utan att det är en öroninfektion. Tuggummituggande kan ibland lindra värken.

Smärtstillande

Efter operationen är det mycket viktigt att använda smärtstillande medicin. Denna ska tas enligt ordination och på regelbundna tider för att ge bästa effekt. Ge barnet mat ca 30-60 minuter efter den smärtstillande medicinen, då är smärtlindringen bäst. Friska barn får som grundsmärtlindring inflammationshämmande läkemedel (t ex Iprex, Diklofenak) som ska tas tillsammans med läkemedel som innehåller paracetamol (ex. Alvedon, Panodil). Kompletterande medicin ordineras av läkaren.

Köp hem smärtstillande medel i förväg så att det finns hemma när du och ditt barn kommit hem efter operationen. Paracetamol och inflammationshämmande läkemedel finns receptfritt på apoteket. För övrig rekommenderad smärtstillande medicin kan det behövas recept (du kommer att få råd och eventuella recept av behandlade läkare). Vill du ha hjälp att beräkna rätt dos smärtstillande receptfria läkemedel? **Ta hjälp av vår doseringsräknare.**

Information om smärtbehandling

Behöver du information om smärtbehandling för ditt barn, hur du kan bedöma ditt barns smärta, ledtrådar hur du ser att ditt barn har ont eller vill du veta mer om smärtmedicinen och doseringen? Läs vidare på sidan om **smärtbehandling**.

Illamående

Det är vanligt med illamående och kräkningar, särskilt första kvällen efter ingreppet. Ofta kan det vara lite gammalt blod i kräkningen (ser mörkfärgat ut) eftersom blod ofta rinner ned i magsäcken under operationen. Illamåendet brukar försvinna dagen efter operation.

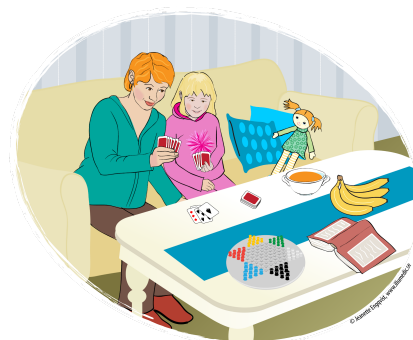
Mat och dryck

Det är viktigt att uppmuntra ditt barn att äta och dricka normalt. Torrhet i halsen ökar smärtupplevelsen. Ge barnet vad det önskar att äta. Flytande och mjuk kost brukar föredras strax efter operationsdagen men het mat samt sådant som kan riva i halsen är bra att undvika de första dagarna. Se kostråd på barnsidan.

Hur lång tid behöver mitt barn vara hemma?

Tiden barnet behöver vara hemma varierar. När endast de förstörande delarna av halsmandlarna tagits bort bör barnet vara hemma minst 4 dagar. När hela halsmandlarna har tagits bort bör barnet vara hemma minst 8 dagar.

Man behöver inte ligga till sängs. Det är bra om barnet är uppe under lugna förhållanden även de första dagarna och det finns inga hinder mot att vistas utomhus om barnet orkar. Om möjligt, undvik att träffa förkylda personer. Under de 14 dagar som det normalt tar innan halsen är helt läkt ska barnet avstå från ansträngande fysiska aktiviteter (dvs. brottning, hoppa studsmatta, cykling, jogging, aerobics etc). Undvik att flyga tre veckor och utlandsvistelse 3 veckor efter operation.

Uppföljning

På de flesta sjukhus finns inget rutinmässigt planerat återbesök efter operation. Vid komplikationer (blödning, mycket smärta trots intag av rek. mediciner, hög feber) se information under avsnitt "Viktigt". Däremot så följs alla halsmandeloperationer upp i Sverige via Kvalitetsregistret för tonsilloperation. Läs mer under fliken "Fördjupning". Kvalitetsregistret hjälper oss att förbättra vården.

Du kommer få två enkäter, det första efter trettio dagar och det andra efter 6 månader. Enkäten, trettio dagar efter operation är av betydelse för att få veta eventuella komplikationer efter ditt barns operation. Det andra formuläret efter sex månader innehåller ett par frågor om besvärshälsa efter halsmandeloperationen som vi också är angelägna att få svar på.

Det är av stor betydelse att få dina svar även om allt har varit besvärshälsa för ditt barn. Det är viktigt att du besvarar båda enkäterna!

Så här får ditt barn bästa möjliga upplevelse av sin halsmandeloperation

Genom att förbereda ditt barn inför halsmandeloperationen kan du undvika onödig stress/oro. Ett lugnt, väl förberett barn med en positiv inställning till det som ska ske, upplever mindre smärta och hanterar smärta bättre samt återhämtar sig snabbare. Det finns flera saker som du kan göra tillsammans med barnet för att göra upplevelsen så bra som möjligt t.ex.

Före operationen

- Använd informationsmaterialet och sagorna om Elias och Moa för att hjälpa ditt barn att förstå varför operationen behöver utföras.
- För att ska stödja ditt barn på bästa sätt är det viktigt att också du är välinformerad och känner dig trygg. På Narkoswebben www.narkoswebben.se kan både barn och vuxna förbereda sig inför sjukhusbesök, narkos och operation. Besök sidan tillsammans med ditt barn.
- Förklara att han/hon kommer att må mycket bättre efter att ha fått halsmandlarna och eventuellt även körteln bakom näsan opererade. Gå igenom varje steg som kommer att hända före, under och efter halsmandeloperationen. Ju mer ditt barn vet, desto mindre orolig kommer han/ hon att vara. Alla steg förklaras på barnsidorna.
- Tala om att du kommer att finnas med under sjukhusvistelsen. Låt barnet få veta att du kommer att finnas där när han/hon sovs och vaknar. Han/hon kommer att sova under hela operationen och vakna när det är färdigt. Försäkra ditt barn om att han/hon aldrig behöver vara ensam. Alla kommer att berätta vad de ska göra för att det ska kännas så bra som möjligt. Be ditt barn berätta om han/hon är orolig för något. Då kan personalen förklara mera och göra allt för att lugna ditt barn.

På operationsdagen

- Se till att ditt barn har med sig en favoritbok, ett kramdjur, en snuttefilt eller något annat trygghetsskapande.
- Håll kontroll på din egen oro. En orolig förälder för lätt över sin oro på sitt barn. Agera lugnt och förtroendeingivande.
- Var beredda på att det kan förekomma väntetider på sjukhuset. Ta med något att fördriva tiden med.

Efter operationen

- Efter operationen är det bra att prata om hur det har varit på sjukhuset, om något har varit jobbigt och varför det var så. Barnet kan få rita och berätta. Använd gärna sagorna här på www.tonsilloperation.se alternativt www.narkoswebben.se.
- Utöver den smärtstillande medicinen är det viktigt att barnet får extra uppmärksamhet. Genom att läsa, spela spel, titta på TV tillsammans avleds barnet från smärtan i halsen.

Viktigt!

Det allvarligaste som kan hända efter operationen är att det uppstår en blödning, då måste man **OMEDELBART** kontakta sjukvården.

Övriga problem kan vara infektion eller otillräcklig smärtlindring som kan medföra svårigheter att dricka tillräckligt.

Viktigt se till att

- få noggrann information med hem från det sjukhus där operationen skett om **VAD** du ska göra och **VART** du ska vända dig om det uppstår problem!
- ha **AKTUELLA** telefonnummer till hands om du behöver dem!

Kontakta Sjukvården OMEDELBART om det blöder från halsen!

Kontakta Sjukvården för råd om:

- Det finns blod i saliven
- Den opererade har stora svårigheter att få i sig vätska
- Den opererade är smärtpåverkad trots regelbundet intag av rekommenderade mediciner
- Den opererade är påverkad av feber (lätt feber är inte farligt efter operationen).